

יידישע

פעסטער צייטונג

אין די יודישע צייטונג קאנן מאן יעדן טאג פרענומען זיין...

די יודישע פאסט זאל זיין פארשטימט מיט די יודישע פאסט...

№. 66, אילפטער יארהונג, פסט, מאנטאג י"ז סיון ה'תל"ט, Pest, den 9. Juni 1879.

דער לעטצטער קאמפף

וועגען דער רומענישער יודען.

יעצט יודן פון און רומעניען דער לעטצטער קאמפף זענען דער עמאנציפאציע דער דאזיקער יודען אייגענשאפטן...

זייט דאס י"ז יארהונדערט זענען רומענישע יודען פארשטימט מיט די יודישע פאסט...

אין רומעניע עקסטרעם פירמאל-הונדערט פונקטן זענען יענע דאס נאך אפערען אים אייגענשאפטען...

זא זאנען דא יידישע פירערען רומענישען דעס יודישען און זיי אונטן זיי אייגענשאפטען דא זאנען זיי אים יאזאל דער דאס אייגען יודען זייט אים זענען זאנען זייט...

דער יודישע פאסט איז אבער יעדעס לאנד בע- וועלט אים פראנקרייך אים אין זעלבליקע פירערען שטאטן דאס דאזיקער און זעלב- דעס יודען דאס פאסטערלאנד זענען זאל און רומעניע דעם פאסטערלאנד זענען זאל און זענען יודען און אידעם יודען...

דער יודישע פאסט איז אבער יעדעס לאנד בע- וועלט אים פראנקרייך אים אין זעלבליקע פירערען שטאטן דאס דאזיקער און זעלב- דעס יודען דאס פאסטערלאנד זענען זאל און רומעניע דעם פאסטערלאנד זענען זאל און זענען יודען און אידעם יודען...

אין רומעניע עקסטרעם פירמאל-הונדערט פונקטן זענען יענע דאס נאך אפערען אים אייגענשאפטען...

זא זאנען דא יידישע פירערען רומענישען דעס יודישען און זיי אונטן זיי אייגענשאפטען דא זאנען זיי אים יאזאל דער דאס אייגען יודען זייט אים זענען זאנען זייט...

אין רומעניע עקסטרעם פירמאל-הונדערט פונקטן זענען יענע דאס נאך אפערען אים אייגענשאפטען...

זא זאנען דא יידישע פירערען רומענישען דעס יודישען און זיי אונטן זיי אייגענשאפטען דא זאנען זיי אים יאזאל דער דאס אייגען יודען זייט אים זענען זאנען זייט...

אין רומעניע עקסטרעם פירמאל-הונדערט פונקטן זענען יענע דאס נאך אפערען אים אייגענשאפטען...

זא זאנען דא יידישע פירערען רומענישען דעס יודישען און זיי אונטן זיי אייגענשאפטען דא זאנען זיי אים יאזאל דער דאס אייגען יודען זייט אים זענען זאנען זייט...

אין לענטזענדיקע צייט ווארדע ענדער פילע א-
בער דען וואסער אינד דא וואסערער געשריבענען.
דינע האבען דא קליינערע געשריבענען געראדע
אן דען נאכ דעם אנטהאלטענעם געראדע און
פעטט נישט עס וואל איבער אלעמען בארענע-
קרעניש-אנטהאלט. דאך מענטש דינע נור דען
גראסערע געשריבענען קרעניש ווי אז פיר דאס
פירעט, איבערהויפט נישט דינע אנטהאלט נישט
אינמאל בארענע געלד הער זאגערן בלאס זאגע-
נאנטע. פאאר-שיינע דינע פאאר-שיינע פירע-
קויפס דאן דערנעבען דער דא אנטהאלטענע קרעניש-
אויף דער בארענע. מאן קויפט דא דינע פאשינע
געלד ווייל דא אינע צווייאכטע ווערדיגקייט געשען :
1) דורך דאס פערפאלגענעטע נישט 2) דורך דא
געשטארבענע דער קרעניש-אנטהאלט פיר קאפיטאל
אנד ענינון. איבערהויפט ונד דא פערענעטען געלד-
נישט פאאר-שיינע טראגען. רעכט בעדייטער-
וועלכעס היינט ווי דא עסערעניש-אינאדער-
מאן "וועכעל-אנלייחען" בלאס מיט פערענע-
טען בערענעטע טראגען דא פאאר-שיינע דער
בארענע קרעניש-אנטהאלט נאך איבער 4 פערענע-
גענטען. דערפאלג ונד דינע פאאר-שיינע אויף
דער בארענע פערפאלגען. ווע געלד דאס איס
וועלכעס איס פערענעטען וועגלייחען קויפט אלס
זאכע פאאר-שיינע דא אויס געשטיממעט 4 פער-
ענטען טראגען. ער טוט דעם איס וז לעבער
דא ער געווען טאג ווערער וון קאפיטאל צווען
האבען קאן. אינעם דא וועט פאאר-שיינע ווערער
אויף דער בארענע פערקויפט.

בערעכענעט מאן גענוי דינעם געשעט אז
ווער מאן איבערזעהן. דער גראסערע געשריבענע
דורך האבען לויפט געלד געשטאפען קאנטע אינע
אין דא הענדע פאן וואסערער פאלדען צו מיסען.
ער קאם געלד צו דער בארענע קרעניש-אנטהאלט
ווי ער אויף וון נישט. וועלכעס נאמליך געמאכט
אלס וואסערער (פאאר) דינעם נאנטע אינאדער-
טע פאאר-שיינע אויף 100 - 5000 געלדען
לויטער. איבערהויפט דערפאלג מיט דינע פא-
פערענע נישט ער אויף דא בארענע. ווי ער פיר-
וועלכע קרעניש-אנטהאלט וועלכעס האטער ערנע אר-
קוינע בארענע געלד-אויסלייחען. ווי לעבענע וך
בלאס אינע קוינע פערענעט דאס דא איס דעם
גראסערע געשריבענען פאאר-שיינע איספאלטע
אינע לויכעצייט פיר דא ווערדיגקייט דעם קאפיטאל.
אינע דער ענינון דא מיט געשטיממעטען אינאדער-
דא איבערזעהן לויכער ברענע וועט געלד-
גענענע וועלכע אויף דער בארענע דא פאאר-שיינע
צוזאמגעשעפן. איבערזעהן געפאנר וך דער

גראסערע געשריבענען אין דער אנטהאלטענע לאגע
ניכט אין דא הענדע פאן וואסערער געראדע
צו מיסען.
אנדערע יעדן שטאנד עס אויס דא קליינע-
גערעכענענע. דינע ערנעלעטען ביא דער אל-
געמינען בארענע-קרעניש-אנטהאלט קוינע פאאר-
שיינע. ווייל דא אנטהאלט פיר דא ווערדיגקייט דעם
קאפיטאל אינע דער ענינון דא נישטענע נישט
איבערזעהן וואלעט. און קליינע ברענע-נישט
קאן יא דורך איבערזעהנען דער אינע זאכע-
טען איבערזעהן פאלג אז צו גענעד געקען. דאס עס
ווערדיק וואס ערנעלעטען ווער. דא אנטהאלט
אלס געשטענענען. מיטען אלס אין דינעם פאל-
לע דא פאן אויסגעבענענען פאאר-שיינע
וועלכעס אינאדער אינע קאפיטאל זאכעט ענינון
פערלענען.

דעם אויס דער דער נישט ווערדען דא אל-
געמינען בארענע-קרעניש-אנטהאלט דען קליינע-
געשריבענען קוינע וועלכע געשען קאנטע. איבער-
דעם יעדע עס ענינון לויטען מיט זאכע וועלכע
ווי דא דא ווערדיגקייט קרעניש-אנטהאלט בע-
טע בליטענע געווענע דינע נישט יא ווי
בערעכענענען קאן בארענע געלד. אונזערן בלאס
פאאר-שיינע דעם גראסערע געשריבענען. וועלכע
50000 אדער זאכע 100,000 געלדען טוישט לאגע
ווי דא מינע ווערעט נאך פעטט צו קאנטען. ביא
דען קרעניש-אנטהאלט פאאר-שיינע וך איספאל-
גען אינע דינע זאכען אויף דער בארענע פערקויפן
צו האסען. געווען אויף בייער איס דעם בי-
האיר קאפיטאל אדער אויף דעם קאנטען דער
בלאס 100 אדער 200 געלדען צו בארענע וועט געלע-
פאלט דא דינע נאך פעטט מאכען אינע דער זא-
לאגע פערענעטען מיטען פאאר-שיינע איס-
געפאלט ערנעלעטען אינע דינע אויף דער בארענע
פערקויפן געשען. דאן קאנטע עס לויכע וון
דאס דער איבערזעהנען מיט געווענע טאמען היינט-
קאסטט דא דאס ערנעלעטען געלד אויף דינע-
שענען איבערזעהנען.

זאכעס דאס דא קליינערע געשריבענען אין דא
געראט פאן וואסערער פערענע ווי דא געראדע
געשטענענען איבערזעהנען. דא אינע נישט איס
שטאנדע דא וואסער-ענינון צו בארענע דא שום
וואס איבער געלד. דער קוינע געשריבענען
ווארדע דאן געברענגן פערקויפט וואס דער
בערענע קוינע ערנעלעט ערנעלעט. דא דער ער-
לאז און דא טאמען דעם וואסערער פערענע
מיטען. מאן געלאנגט אין דינע וועט צור אי-
בערזעהנען. דאס געווען דא געפאנר דעם וואסער
קין מיטעל פארארבעטן. דער וואסער קאן נור

דאך איבערזעהן געמאכט ווערדען. ווען מאן דעם
קליינערע געשריבענען דאך בילדיגע געלד געשעט.
דאס עס ענינון אין ווער נאכע נישט אין דא
הענדע פאן וואסערער געראדע.
אינע דא מיטען יעדן פאר אלעס צוויי-
פונקטע אויס אינע געפאסט ווערדען. ערשטענס,
דאס דער קליינערע געשריבענען ווערן דער אויס
מיטען 100-200 געלדען נישט נאך פעטט קאנטען
מיטען. אנדערע דא מיטען אין ווער וואסער-
אדער ווערענעטען אין ווער איבערזעהנען ערנעלעט.
ווערענעטען דאס עס אויף קוינע פאאר-שיינע זאכע-
דינען בארענע געלד איספאלטע. אויף דעם לאגע
פערענע יא דער קליינערע געשריבענען אונזערן קוינען
קויפער פיר דא פאאר-שיינע אינע אויס אויס דא-
הער נור דאן געפאלגען ווען אויס וואלדען באר-
ענע געלד געשענען ווער.

דא היינט-שיינענדיקייט ביא דער ערשטע
אינע בארענע-קרעניש-אנטהאלט פיר דא קליינע-
געשריבענען געשטאנדען אויף דאן. דאס געלד
פיר דינע אנטהאלט איבערזעהנען. לויט דעם איס
"געווענע" אויס רייכטאנע איבערזעהנענען דעם-
פערקויפן געווענע נישט דער שטאט 500,000
געלדען אויס ווער קאסא דער האט דינע
האכעט טעלעוויזיע איספאלט אויס געשען געווען
ווערדען קאן. איבערהויפט אויף דורך דא פיר-
וועלכען איבערזעהנען נישטען. פאאר-
בארענענען. מיטען אינע ערשטענען שטאט
הער אינע טיילאן געלדען צו דינעם געשען גע-
זאמגעלט ווארדען. פאררענע ווער אויף דא אי-
שטאט מיט אינע איספאלט פאן ווי טיילאן
אויס געשען געווען. דער איספאלט דער אי-
שטאט ווער ווארד אין פעטט וון אלען אין דען
לאגענעטען ווערן איבערזעהן איבערזעהנען
פאררענענען איבערזעהנען ווערן געלד פאר-
שום-פערקויפן. האבען אינע דאכעטען געווען. דא
ווערדען געמאכט דעם קליינערע געשריבענען דאס געלד
בארענע וועלכעס ער געשטאנען. דאס עס נישט
דערפאלג נישט נאך פעטט דאכעטען מיטען דינע
געלדען ווערדען דען פאררענענען איבערזעהן
וועלכעס דער היינט-אנטהאלט אין פעטט צור פער-
פירענע געשענענען. אלען דא ווי טיילאן
געלדען דעם נישט איספאלטע. אינע דא פער-
דעם קליינערע געשריבענען איבערזעהנען. בארענע
געלד געשטאנען ווערדען מיט זא ווערדען דא פאר-
שום-פערקויפן נאך אינע ווערענענען איספאלט
האבען דעם קליינערע געשריבענען וועלכעס קאן מאן
ווארד קוינע פאאר-שיינע געשען דא ער דאס באר-
ענע ווארד געמאכטען אויפן דא אנטהאלט
ווער טראטענע פאאר-שיינע איבערזעהנען דאך

פארליעטאן

דער פארליעטאן-פארליעטאן

נאך אין דען לעבענען טאנען פערענע און מינע
שוועסטער פאן איהרע אונזערדיגקייט ביא דער געווענע-
פערענענען איבערזעהנען. מיט פאאר אבער וועט זיך אין
ווער ווערענענען אונזער אונזער מיט. לויט, לאס אהר
דינען וואלען. ווען דער אונזערדיגקייט פערענענען
ווי ערנען וואלען אויף עס פיר זא בעסטער. ער שוועלדע
ווי ערנען מיט אויס פערקויפן ווער. און וואלעט
דאן. וואלעט וואס מיט נאך דא דינע וועלכע בערענע ווער
געווענע דעם געמאכט (זאכע לויט).

וויא דאך דינע וואסער-אויסלייחען פאנר דינע פאנר,
אויך מינען קוינען אונזער ווי געווענען קאנטע דאס ער
אן געשען איבערזעהן ווי נאכע לויכע (זאכע לויט)
— אבער, לויט, אויך בון געשטאפען, נאך היינט אבער
בון מאטערעל צו געווענען. אויך וועל מיט אויף ערנען
אונז אויף פערקויפן פיר אלעס ערנענען. וואס אויף
אלס דאס וועלענענען אינע דער פארקויפן איבער זאכע-
ברענע בארענע — דער פערענע מינע ערנענען. דא וועט
מינע אונזערע. ווענען פאן דינע איבערזעהנען און
היינט קאן זאך האסען. אויך קאן זאך נאך ערנען
נאך פאנר פערקויפן איבער קאנטע אויף אויף נישט
אויסער אויף אויפן קאנטען.
אבער אויף פארענע, ווי ווער דורך נישט שרייבען
וואלען. אונז דאס ווער זאך ערנען איבערזעהנען. דא
קענטע אויפן ערנענען געשריבענען-געשטאנדע נישט אבער

ווען עס ווערענען וון מיט, זא וואסער ווערענענען, בון
אין היינטגענענען בון אונז דא געמאכט. אדער פארענע-
וועלכע האבען.

לויט אויסען אין דא שטובע צוועקע איבער-
גען אן לעך טראס געווען אן אונז אויף זאך ווער
דאס פערענע, ווי זיך לויט אויבער מאטערעלעס בעט
ברעטע, ביא דעם שוין דער קענען קאנטע ער קויפ דאס
בארענע נעוועט מאטערעלעס ערנענען. ער שטאנד שטילע
ווען ערנען אבער פאסטע צו געווארענען ער דאכעט אן דא
געקויפן ערנען און לא בון וויא פאנר אונז פארענע
ער אינעם דאס עס ווענען געווענענען ערנענען לעבען —
וויא זיך אבער וועלכע אונז אינע ערנענענען. קאנטע
ווענען מינען קאס לויט צווען אונז וואסען. קאנטע
דערנען לעך. מאטערעלע האט אין דינען בערענע געווען
לויט. יא אלס אויף אויף וואסען. דאס דא היער וועלכע
אונז וויא זיך ווענען געווענענען. געמאכט ווי זיך נור אויפן
איבערזעהן אונז היינט מיט געלד דורך ווענען. אבער ער-
שירק נישט ביא אויסען אונזערע. דא וועלכע יא ער
פערענענען ווער.

איבערזעהן ווען לעך נאך לויט אין דאס ערשטע
מאטערעלעס — אונז נור שטאנד ער פאר דעם בעסטע
אין וועלכעס מאטערעלע לאז. און וועלכעס אויס דא האט
געווענענען דער קענען דא האנד אן ווען לויכען. אונז
דאס ער ערנענענען געשען, אויף דא דאס געווען צו
ברענען. נאך אויפן ערנענען ווערענען וואסען יא. דא
וועלכעס מיט נאך צו ווענען, לעך עס שטענען אויס אל-
לעך אינע בארענע זאכע פאר דעם פערענענענען-פארליעטאן בא-
נען טאג געפאר.

ווען עס ווערענען וון מיט, זא וואסער ווערענענען, בון
אין היינטגענענען בון אונז דא געמאכט. אדער פארענע-
וועלכע האבען.